

Straffansvar for beruselse og for handlinger foretatt i drukkenskap.

Av direktør CONRAD FALSEN.

Efter norsk rett er ansvaret for drukkenskap fastsatt i loven om løsgjænger, betleri og drukkenskap av 31 mai 1900 med senere forandringer av 9 mars 1918.

Løsgjængerloven er i første rekke en ordenslov, som kun rammer den beruselse som gir sig utslag i, at den berusede blir set paa et almindelig befærdet eller for almindelig færdsel bestemt sted (§ 16) og den som i beruset tilstann forstyrrer den almindelige fred og orden eller den lovlige færdsel eller forulemper eller voldrer fare for andre (§ 17). Desuten fastsetter loven straff for den som jevnlig misbruker berusende drikke og paa grunn herav: a) helt eller delvis skaffer sig midlerne til sin livsførsel ved betleri eller maa understøttes av fattigvesenet, b) forsømmer sin forsørgelsesplikt eller faller sin familie til byrde, saa den utsettes for aa komme i trang eller maa understøttes av fattigvesenet, c) undlater aa betale paalagt bidrag til underhold av hustru eller barn (§ 19).

Straffen er boter eller fengsel i inntil 3 maaneder.

Ved siden herav aapner løsgjængerloven adgang for paatalemyndigheten til aa anbringe personer som jevnlig misbruker berusende drikke i tvangsarbeidshus eller kuranstalt for en tid av 18 maaneder, men inntil 3 aar, saafremt vedkommende tidligere har været paa tvangsarbeide eller i kuranstalt efter løsgjængerloven (§§ 18 og 19).

Denne anbringelse i tvangsarbeidshus eller kuranstalt er ikke aa betrakte som straff.

Videre er der efter løsgjengerloven adgang til aa sette personer i fengslig forvaring til de blir ædru, naar de paa grunn af beruselse forstyrrer den almindelige fred og orden eller den lovlige færdsel, forulemper andre eller voldter fare for sig selv eller andre (§ 20).

Som man ser er løsgjengerloven nærmest en ordenslov, hvortil er knyttet en kurativ eller tvangsmessig behandling av personer som ligger under for alkoholtrangen. Man vil ved denne lov kunde opnaa at faa interneret farlige alkoholikere for kortere eller længere tidsrum. Og derved opnaar man ogsaa at de i denne tid ikke begaar forbrytelser. Men løsgjengerloven er altfor litet benyttet og byr ingen sikkerhet mot dem, som begaar samfunnsfarlige forbrytelser i beruselse. Heller ikke inneholder loven bestemmelser om straff eller sikring av dem som setter sig i en bevistløs tilstann ved hjelp av rusdrikke og herunder begaar samfunnsfarlige forbrytelser.

Man maa for aa ramme de berusede forbrytere ty til den borgerlige straffelov av 22 mai 1902.

Heller ikke denne lov har positive bestemmelser om straff for dem som hensetter sig i en beruset tilstann og herunder begaar forbrytelser. Og straffeloven hjemler ingen adgang til aa sikre sig farlige forbrytere som har forbrutt sig i sanseløs rus ved internering paa kortere eller længere tid i betryggende anstalter.

Straffeloven bestemmer tvertom at handlingen ikke er straffbar, naar den handlende ved dens foretagelse var bevistløs eller iøvrig utilregnelig paa grunn av svekkelse eller sykkelig forstyrrelse av sjelsevnerne (str. l. § 44).

Man staar saaledes likeoverfor den kjensgjerning at en person, som en dag drikker sig fra sans og samling og saa voldtar en kvinne eller dreper et menneske ikke kan straffes og heller ikke kan interneres i et tvangsarbeidshus, saafremt det ikke kan overføres ham jevnlig misbruk av berusende drikke.

Men en saadan internering paa inntil 18 maaneder

med prøveløslatelse paa under 1 aar vilde være betydningsløs i de tilfeller, som der her dreier sig om.

Enhver maa innrømme at det ikke styrker rettsfølelsen at personer kan begaa de raaeste forbrytelser, naar de først har drukket sig fra sans og samling og at dette ikke skal ha nogen strafferettslig følge.

Der foreligger her et ganske eklatant brudd paa den hovedregel, at ethvert menneske er baade moralsk og strafferettslig ansvarlig for sine handlinger.

Vaar straffelov har i sin § 44 udstedt et »Magna Charte« for den forbryter, som utfører sin forbrytelse i en vel utviklet rus.

Blir i et samfunn flere forbrytere frifunnet av denne grunn, er det sandelig ikke noget rart i at den sunde folkeopinion begynner aa reagere mot disse domme og at der reiser sig et sterkt krav om at straffeloven bør bringes i overensstemmelse med det sunnt tenkende folks rettsbevissthet.

Det er saaledes ikke aa undres over at der blev rettet anmodninger til Justisdepartementet om aa fremme forslag om aa ændre straffeloven saaledes at ansvaret for forbrytelser begaatt i beruselse blev skjærpet.

Da Justisdepartementet i henhold til Stortingets beslutning av 20 april 1920 blev bemyndiget til aa opnevne en komite til revisjon av straffeloven, var det naturlig at departementet fant at straffeloven paa det her omhandlede punkt trengte til revisjon. Og det var ogsaa ganske naturlig at komiteen optok dette spørsmaal til særlig behandling.

Den nedsatte straffelovskomite fik følgende sammensetning: Professor, dr. jur. *Jon Skeie*, formann, læge fru *Ingeborg Aas*, lensmann *Guttorm Fløystad*, riksadvokat *Kierschow*, læge fru *Tove Mohr*, ekspedisjonssjef *Arne Omsted*, gaardbruker *Nils G. Skilbred*, lagmann *Haakon Sund* og professor *Ragnar Vogt*.

Komiteen avga i juni 1925 sin innstilling og behandler

i tredje avsnitt straffansvar for beruselse og for handlinger begaatt i drukkenskap.

Jeg skal i det følgende kortelig referere komiteens behandling av dette spørsmål og knytte nogle bemerkninger til det.

Efter aa ha behandlet vaar ældre og nuværende lovgivning i teori og praksis og ha gjennomgaatt fremmede lands rettsforhold paa dette omraade uttaler komiteen, at den enstemmig er av den mening, at den gjeldende lovgivnings regler om straffansvar for drukkenskapshandlinger maa skjerpes.

Komiteen paaviser derefter at den nuværende lov om løsgjengeri, betleri og drukkenskap av 31 mai 1900 ikke fører frem. Denne lov har ikke svaret til de forhaabninger som man i sin tid satte til den og den er kun en ordenslov som ikke faar betydning likeoverfor de forbrytere som i beruselse begaar de alvorligste forbrytelser.

Disse forbrytere kan vistnokk rammes av den straff som er fastsatt for den forbrytelse, som de har begaatt, hvis de i den hensikt aa forøve en straffbar handling har hensatt sig i bevisstløs tilstann (str. l. § 45) men det er omtrent umulig aa skaffe bevis for denne hensikt.

Straffelovens § 45 blir derfor forsaavidt praktisk talt helt uten betydning.

Det skulde ikke trenge nogen nærmere paavisning.

Straffelovens § 45, 2det ledd har dog innført noget ansvar, idet den bestemmer at: er nogen ellers ved egen skyll kommet i en saadan tilstann som foran nevnt og foretar han paa grunn av denne nogen handling der er straffbar, ogsaa naar den forøves av uaktsomhet, anvendes den for uaktsomhet bestemte straff.«

Denne bestemmelse utvider de almindelige regler om uaktsomhet, men den er paa den anden side helt avhengig av de tilfeller, hvor den uaktsomme handling er belagt med straff.

Og nogen bestemmelse om straff for uaktsomhet har

man ikke ved saa farlige forbrytelser som f. eks. voldtekt, utuktig omgjængelse med barn, enkelte former for legemsbeskadigelse m. v.

Som man ser kan man ikke tale om noget sterkt ansvar for drukkenskap og der er derfor al grunn til aa skjærpe ansvaret.

Ansvaret for drukkenskap kan ordnes paa to principielt forskjellige maater.

Loven kan knytte straffen til den handling at en mann berøver sig herredømmet over sig selv eller setter andre i en saadan tilstann. Og denne straff maatte man da gradere efter de nærmere omstendigheter eftersom den skyldige har erfaring om sin opførsel i drukkenskap eller ikke, og efter muligheten for krenkelser i den nye rus og arten av disse krenkelser.

Eller loven kan knytte ansvaret til de gjerninger som en man øver i selvforskyllt rus.

De to systemer kan ogsaa forenes ved aa sette en grunnstraff for beruselsen og skjærpe denne efter arten av de rettskrenkelser som den bevisstløse øver i hvert tilfelle.

Komiteen uttaler at et konsekvent gjennomført skyllprinsipp fører til den første løsning. Det straffverdige ligger just deri, at et menneske forandrer sig til et villt dyr eller snarere til en ødeleggelsesmaskine, som kan settes i virksomhet i en hvilkensomhelst retning ved en eller annen tilfeldig berøring med omgivelserne. Men komiteen har funnet at det vil ha saa store vanskeligheter aa haandheve en saadan straffebestemmelse, at den ikke kan tilraade denne løsning.

Ved drøftelsen av denne sak kommer man ikke forbi, at det vil føre til for store vanskeligheter og til brudd paa privatlivets fred, om man skulde bryte paa begrensningen i løsgjængerlovens bestemmelse om, at den berusede viser sig offentlig. Heller ikke bør man sette som betingelse, at den skyldige er drikkfeldig, ti som regel er drikkfeldige ikke farligere enn leilighetsdrankeren i beruset tilstann.

Det kan ogsaa underkastes diskussjon om ikke en utpreget alkoholist subjektivt sett er mindre skyldig enn en som ved en enkelt leilighet drikker i overmaal uten egentlig aa ligge under for alkoholtrang.

De her nevnte spekulasjoner er dog nærmest av teoretisk art.

Det vil heller ikke føre frem til et strafferettslig tilfredsstillende resultat, om man lar det være avgjørende for straffeansvaret, om den berusede har vist sig offentlig eller forstyrret den almindelige fred og orden. Man vil derved gjøre det hele avhengig av ytre merker og ikke av om den drukne var farlig eller ikke i sin drukne tilstann. Farlighetsgraden staar ikke i forhold til det braak den drukne foraarsaker. Tverimot er det ofte den mest stilfarne som kan være den farligste, hvis han plutselig kommer i affekt.

Komiteen har derfor med rette funnet, at der neppe er nogen anden utvei enn den aa gjøre ansvaret belingel av at den skyldige foretar en rettskrenkelse i den bevistløse tilstann.

Enhver som er noenlunde utviklet og har det normale kjenskap til livets hendelser, vet eller maa vite, at den som drikker sig fra sans og samling kan komme i skade for aa volde mange slaks ulykker. Det kan i denne forbindelse være nærliggende aa tale om en *dolus generalis*, naar en mann beruser sig, som fra tidligere kjenner den virkning, som en rus har paa ham. I de fleste tilfeller handler den, som drikker uten maate, ialfall generelt uaktsomt, og man kan allerede av den grunn gjøre ham ansvarlig for rusens følger med hjemmel i den almindelige skyllgrunnsetning, at gjerningsmannen ved beruselsen har handlet uaktsomt nettop med hensyn til den følge som inntraff.

Men her støter man igjen paa vanskeligheter. Det er nemlig et uløselig spørmaal for dommeren, om den enkelte gjerningsmann i det gitte tilfelle har hat det kjenskap til drukkenskapens ytringer, at en saadan tilregnelse

er begrundet. Man kommer derfor atter tilbake til at et effektivt ansvar for drukkenskapshandlinger faar man kun, naar ansvaret gjøres generelt, bare betinget av at rusen er selvforskyllt.

Dette har ogsaa vaar gjeldende lov gjort med hensyn til de rettskrenkelser som er straffbare i den uaktsomme form og derved allerede er gjort et aabenbart brudd med den almindelige skyllformel. Men det særegne drukkenskapsansvar er blitt gjennomført bare halvveis og vilkaarlig. De fleste er vel enig om, sier komiteen, at saafremt drukkenskapshandlingerne i det hele skal straffes, maa det være behovet for rettsbeskyttelse nettop mot disse, og paa den annen side den generelle mulighet av aa beregne dem, som maa være det bestemmende for straffen. Om det ikke er paakrevet aa sette almindelig uaktsomhetsstraff for handlinger i edru tilstann av en viss art, er det dermed ikke sakt, at det er unødvendig aa ha repressjon mot en beruselse, som gir sig utslag i rettskrenkelse av samme art, der vilde være forsettlige, om de var forøvet av en tilregnelig person.

Komiteen paaviser ogsaa, at man ikke vilde komme til nogen brukbar ordning ved aa erklære flere forbrytelsesarter straffbare ogsaa i den uaktsomme form. Man vilde derved gjøre loven i visse tilfeller uforstaaelig i anvendelsen paa normale personers handlinger, og i andre tilfelle vilde straffetrusselen gaa videre enn forenelig med berettigede interesser.

Det kunde tenkes, sier komiteen, at man kunde skille ut de rettskrenkelser, som den drukne særlig viser sig aa øve, og som det er mest paakrevet aa forebygge, og begrense drukkenskapsansvaret til disse. Det lar sig imidlertid neppe gjøre. Dertil er nemlig drukkenskapshandlingerne altfor mangfoldige.

Man faar derfor tilslutt kun valget mellem en av de to veier: Enten direkte aa anvende alle lovens straffebestemmelser paa handlinger, som er foretatt i selvforskyllt

rus, saaledes som man gjør bl. a. i England, Amerika, Italia og Sverige, eventuelt med adgang til straffenedsettelse, eller aa innføre en egen straffetrussel mot drukken-skapskrenkelser, saaledes som det er foreslaatt bl. a. i Østerrike, Danmark og Tyskland, muligens med en videre gjennomført gradering efter krenkelsens objektive art, dens be- regnelighet i det enkelte tilfelle og gjentagelse.

I dette spørsmaal har komiteen delt sig i to frak- sjoner:

Et flertall formannen (professor Skeie) samt Aas, Fløystad, Mohr og Skilbred foreslaar som § 45: »Bevisst- løshet, som er en følge av selvforskyllt rus fremkaldt ved alkohol eller andre midler utelukker ikke straff.«

I forbindelse hermed foreslaar formannen følgende bestemmelse i den nye § 56 2:

»Har den skyldige foretatt handlingen under en be- vistløshet, som er en følge av selvforskyllt rus (§ 46), kan straffen nedsettes under det bestemte lavmaal, dersom ikke den skyldige har beruset sig med det forsett aa utføre handlingen.«

For dette tillegg stemmer komiteens mindretall, Kier- schow, Omsted, Sund og Vogt, nemlig for det tilfelle at flertallets forslag i § 45 blir vedtatt.

Det nevnte mindretall foreslaar saadan bestemmelse:

»Den som i bevisstløshet foretar en ellers straffbar handling straffes med bøter eller fengsel inntil 6 maane- der, dersom han ved selvforskyllt rus fremkallt ved alko- hol eller andre midler er kommet i denne tilstann. Under skjærpende omstendigheter er straffen fengsel inntil 3 aar eller i tilfelle av gjentagelse efter denne fengsel fra 6 maa- neder til 4 aar.

Er handlingen av den art, som angitt i §§ 192, 193 eller 195, eller har handlingen medført nogens død, bety- delig skade paa legeme eller helbred eller nogen saadan ildebrand, sammenstyrtning, sprengning, oversvømmelse, sjøskade eller jernbaneulykke som nevnt i § 148, er straffen

fengsel fra 6 maaneder til 6 aar og i tilfelle av gjentagelse efter denne paragraff fengsel fra 1 til 8 aar.

Straffen efter denne paragraff skal dog i intet tilfelle være høiere enn den som loven ellers har sat for handlingen.«

Denne bestemmelse kunde av systematiske hensyn ikke settes i lovens første del som en ny § 45. Komiteen antar, at den helst bør ha sin plass i 14de kapitel om almenfarlige forbrytelser, og da enten efter første avsnitt (§ 148—159) som 159 a eller som siste paragraff i kapitlet.

Innstillingen inneholder derpaa en svak og søkt paa-visning av, at det ikke er nogen principiell motsetning mellem flertallets og mindretallets forslag, idet begge rammer alle arter av ellers straffbare handlinger, som er forøved i selvforskyllt rus.

Det er blit gjort den innvending mot det system, som flertallet foreslaar: at drukkenskapsstraffens størrelse i det hele retter sig efter noget, som i regelen er tilfeldig, nemlig de rettskrenkelser, som drukkenskapen blir aarsak til. Men flertallet finner ikke denne innvending avgjørende, naar man faar inn regelen om straffnedsettelse. Og selv om innvendingen var begrundet, vilde den forøvrigt ogsaa ramme mindretallets forslag, riktignok delvis i noget mindre grad.

Med den nevnte utmaalingsregel kan dommeren ta alt fornødent hensyn til omstendighetene ved selve beruselsen i det enkelte tilfelle.

Og jeg er sikker paa, at man kann føle sig forvisset om, at det vil bli gjort. Vi faar den samme prosedure, de samme tvil og den samme undfallenhet. Men forslaget er dog aa foretrekke for mindretallets, som er yderst søkt og praktisk ugjennemførilig.

Flertallets forslag har dog den fordel, at det har avskaffet den skarpe grense mellem straffansvar og straffrihet, og derved tatt bort noe av den fristelse som ligger i aa vælge beruselsen som handlingstilstand. Jeg hadde

dog heller sett, at fristelsen var blitt tatt helt vekk. Saa lenge den er der, er det let aa falle i fristelse.

Komiteflertallet innrømmer, at deres forslag er i strid med den herskende teori, og vel med den almindelige oppfattning blandt fastlandets jurister, særlig i Tyskland.

Jeg er ikke saa sikker paa det. De siste aars utvikling paa strafferettens omraade har gaatt sterkt ut paa skjærpelse av straffansvaret for beruselse og utviklingen har nokk gaatt hurtigere enn komiteen har været opmerksom paa. Det kan ogsaa i denne forbindelse være av interesse aa minne om at en av vaart lanns første straffedommere, lagmann *Hersleb Vogt* allerede i 1913 uttalte:

»Teoretisk sett kann det nokk være riktig, at der til straffbar handling kreves enten forsett eller uaktsomhet, og utelukker beruselsen forsettet, bør der derfor kun bli tale om forbrytelse, hvor saadan forekommer i uaktsomhet. Men reelt sett er forholdet et annet. Staten og dens borgere har krav paa ikke aa forulempes, — det være sig paa person eller gods, — og bør kunde forlange rettsmidler anvendt, derunder straff, naar krenkelsen skjer, uansett at vedkommende har tilfredsstillet daarlige lyster og drukket sig full.

At det ikke bør være helt ut den ordinære som for forsettlige forbrytelser er vel mulig, men for lempelig maa det heller ikke tas. Aa formulere et forslag er ikke min opgave. Jeg antyder dog som en mulighet følgende:

Foretar nogen, der ved egen skyll er kommet i saa beruset tilstann, at han ansees utilregnelig, handling, der vilde medført straff for en tilregnelig person, straffes han efter det paa en saadan anvendelig lovsted, men dog kun med inntil $\frac{3}{4}$ av den der nevnte straff.

Som det vil sees, er det, jeg vil ha rammet, egentlig den helt vilje og bevissthet berøvende beruselse, naar denne gir sig utslag i handlinger til skade for medborgere, men i sterkere eller mindre grad efter utslagshandlingernes egen natur.«

Komiteens medlemmer Fløystad, fru Mohr og Skilbred stemmer mot ordet selvforskyllt i utkastets § 45, som av komiteens flertall er foreslaatt saalydende: »Bevisstløshet som er en følge av selvforskyllt rus utelukker ikke straff.«

Likeledes stemmer de mot flertallets forslag til § 56, 2 led som bestemmer at straffen kan nedsettes, naar handlingen er foretatt under en bevisstløshet, som er en følge av selvforskyllt rus.«

Dette mindretall avgir følgende bemerkelsesverdige særvotum:

»Vi er for det første av den mening at ordet selvforskyllt eller ved egen skyll, som det heter i den nuværende § 45 har voldt vanskeligheter i rettsanvendelsen, da det ikke er let aa bevise om en beruselse er sked ved egen skyll eller ikke.

Størsteparten av de voldshandlinger, som kommer under straffeforfølgning er foretatt under innflytelse av alkohol og i mer eller mindre beruset tilstann, saa spørmaalet er særdeles aktuelt. Forsvareren benytter sig altid av tiltaltes berusede tilstann som et middel til aa faa ham frikjent eller dømt til mindst mulig straff. Hvilken innflytelse dette kan ha paa utfallet i de enkelte saker kan ikke vites, men den tilmaalte straff har ofte været liten. For det annet er vi av den mening at beruselse i det alt overveiende antall tilfelle er selvforskyllt, naar forbrytelse begaaes.

En ungdom som første gang beruser sig og ikke har nogen formodning om, hvordan alkoholen virker paa ham selv eller dens virkninger idethele, begaar neppe forbrytelser av nogen størrelse av betydning. Det er gjerne efter flere ganges beruselse at forbrytelse begaaes. Skulde det sjeldne tilfelle inntreffe, har man i lovens almindelige adgang til betinget straff, minimumsstraff eller benaadning den fornødne garanti mot at bestemmelsen kommer til aa virke uretfærdig.

Det har været oss i særlig grad om aa gjøre aa faa undtagelsesfri bestemmelser paa dette omraade, fordi vi mener, at det er av den største folkeopdragende betydning aa fastslaa, at beruselse medfører fullt ansvar. Vi mener ogsaa at enhver undtagelsesbestemmelse rummer en stor fare for aa uthule lovens prinsipp.

Denne tankegang stemmer ogsaa helt med opinionen ute blandt folket, som særlig kommer sterkt frem, hver gang spørsmal av denne art blir behandlet ved straffereffene, og det henner næsten altid ved hvert lagmanns-ting. Spørsmålet drøftes da ivrig mann og mann imellem. Det kommer ogsaa ofte frem i pressen, og det ikke mindst fra det hold, som ikke har nogen tro paa forbudet, som ledd i kampen mot rusdrikken. Det kreves ikke bare at beruselse ikke skal virke formildende, men tvert imot at den skal ansees som en skjærpelse ved straffutmaalingen.

Saa sterk er denne folkeopinion at »Norges Bondelag« fant det rett aa opta saken paa sit program ved siste stortingsvalg. Tredie punktum i post 3 paa dette partis program lyder saa: »Ved straffutmaaling skal det ikke kunde regnes som formildende omstendighet, at forbrytelsen er begaatt under innflytelse av alkohol, det skal tvert imot regnes som et tillegg til selve forbrytelsen.«

»Kvinnernes enhetsfront« har en lignende post paa sit program.

Denne fraksjon i komiteen er av den mening, at de forandringer komiteflertallet foreslaar angaaende drukken-skapsforbrytelser ikke er tilstrekkelige og ikke vil komme til aa merkes i noen fremtredende grad i de fremtidige domsresultater.

De enkelte ellers straffbare handlinger av grovere art, for hvilke der ikke er satt straff efter gjældende lov, naar de er begaatt av uaktsomhet, men som i dette utkast til lov er belagt med straff, er vel noksaa sjelne tilfelle i det praktiske liv, dette gjælder særlig sædelighetsforbrytelser.

Og derfor blir skjærnelsen heller ikke her saa stor, som det med en gang kan se utt til.«

Straffelovskomiteens innstilling har været forelagt forskjellige myndigheter til uttalelse, og den bearbejdes for tiden i Justisdepartementet.¹⁾

Jeg har for min del avgitt følgende uttalelse:

Det er en kjennsgjærning, at et meget stort antall av forbrytelser begaaes av personer i mer eller mindre drukken tilstann, og jeg har for mit vedkommende — efter de erfaringer jeg har fra min behandling av løsgjengere og forbrytere — ikke kunnet komme bort fra at de egentlige aarsaker til drukkenskap ikke ligger i selve den nydelse, som den berusende drikk yder, men i særlig grad i den endrede sinns- og legemstilstann, som man kommer i ved bruken av rusdrikk.

Som regel uttrykker forbryterne det med, at de »kommer i godt humør« og glemmer alle sorger. Det, som skjer, er i virkeligheten det at ellers rolige og besindige folk mister sin balance og selvkritikk. De blir brautende, modige, karakterløse, overilte, kort sagt ansvarsløse og uberegnelige.

Veien til forbrytelse blir kort.

Man staar plutselig likeoverfor ganske samfunnsfarlige individer.

Aa gradere beruselsens virkning eller aa konstatere naar »bevisstløshet« inntreer, lar sig i praksis ikke gjøre med noen fullgyldig bestemthet. Virkningerne av beruselse er ogsaa i høj grad forskjellig paa to personer selvom de nyter samme kvantum. Der kan ogsaa være særlige omstendigheter tilstede, som kan gjøre at en person blir meget lettere beruset enn en anden.

Efter min mening bør ikke beruselse lede til strafffrihet eller nedsettelse av straffen. Tvertimot er det meget som taler for aa la straffen skjærpes naar forbrytelsen begaaes i beruselse. Om forbryteren i denne henseende har

¹⁾ Lovforslag blev fremsatt den 7 januar 1927 overensstemmende med forslaget paa side 121.

beruset sig i den grad, at han er blitt bevisstløs maa være irrelevant.

Det har i denne forbindelse været talt om samfundets adgang til i kraft av løsgjengerloven av 31 mai 1900 aa sikre sig mot farlige drukkenbolter, men loven er lite betryggende i saa henseende. For det første fordi loven haandheves i altfor liten grad, og for det annet fordi forvaringstiden er for kort, naar det gjelder virkelige typiske alkoholister og løsgjengere. Forsaavidt trenger løsgjengerloven en grundig revisjon.

Løsgjengerloven er nærmest en ordenslov, og gir intel middel mot de farlige forbrytelser, som begaaes i drukkenenskap. Der maa som sakt her andre og langt mere effektive midler til.

Komiteen har pekt paa de to prinsipielt forskjellige maater ansvaret for drukkenenskap kan ordnes paa.

Efter min mening er det ene og alene den under nr. 2 nevnte maate, som knytter ansvaret til de gjerninger, som man begaar i selvforskyllt rus, som fører frem til et resultat, som stemmer overens med det norske folks rettsbevissthet.

Jeg kan ikke være enig med komiteen i, at et konsekvent gjennomført skyllprinsipp skal lede til den første løsning. Komiteen gaar nemlig ut fra, at det straffverdige just ligger deri, at et menneske forvandler sig til et vildt dyr eller en ødeleggelsesmaskine, som kan settes i virksomhet i en hvilkenksomhelst retning ved en eller annen tilfeldig berøring med omgivelserne.

Komiteen har her blandet sammen det moralsk straffverdige og det juridisk straffverdige.

En beruselse er ikke straffbar, selv ikke naar den leder til bevisstløshet, uten naar den settes i forbindelse med en straffbar handling. Men man faar da dømme og straffe den begaatte straffbare handling og ikke beruselsen. Det siste vil kunne lede til en karikatur av en rettspleie.

Efter det anførte kan jeg anbefale følgende forslag til lovbestemmelser:

§ 44.

En handling er ikke straffbar, naar gjerningsmanden ved dens foretagelse var sinnsyk eller bevistløs.

§ 45.

Bevistløshet som er en følge av selvforskyllt rus (fremkallt ved alkohol eller andre midler) utelukker ikke straff.

§ 56.

1. Retten kan nedsette straffen under det for handlingen bestemte lavmaal og til en mildere straffart:
 - a. naar handlingen er foretatt for aa redde nogens person eller gods, men grensene for retten hertil efter §§ 47 og 48 er overskredet,
 - b. naar handlingen er foretatt i berettiget harme, under tvang eller overhengende fare eller under en forbigaaende sterk nedsettelse av bevisstheten, som ikke er en følge av selvforskyllt rus.

Derimot kan jeg ikke slutte mig til komiteens utkast til 2den del av denne § saalydende:

2. Naar handlingen er foretatt under en bevisstløshet, som er en følge av selvforskyllt rus (§ 45), kan straffen nedsettes under det bestemte lavmaal, dersom ikke den skyldige har beruset sig med det forsett aa utføre handlingen.

Det strider nemlig mot min rettsfølelse, at straffen skal kunne nedsettes, naar handlingen er foretatt under en bevisstløshet, som er følgen av en selvforskyllt rus.

Vi bør snarest mulig komme bort fra den hensynsfullhet og overbærenhet, som i altfor lang tid har gjort sig gjeldende likeoverfor dem som selvforskyllt beruser sig.

Tidens løsen maa være: Den størst mulige frihet, men ogsaa det størst mulige ansvar.